

Slovenski božič na Kočevskem in božični običaji dokazujejo, da je kočevsko ozemlje slovensko

Nekaj utrinkov iz sijajne razprave našega raziskovalca narodnega blaga g. Franceta Marolta

Ljubljana, 24. decembra.

Pred nedavnim je izšel v založbi Ciril-Metodove družbe »Kočevski zbornik«, odlično delo vestnih slovenskih raziskovalcev in poznavalcev tega zanimivega narodnostnega otoka. Odlični članki obravnavajo vsa važna področja, ki se ponujajo opazovalcu. Najtehtnejši prispevek pa je sijajna študija vodje našega folklornega instituta ter znamenitega vokalnega dirigenta Franceta Marolta: »Slovenske prvine v kočevski ljudski pesmi«. Tako vestne in tako na široko ter v podrobnosti razgledane študije pri nas doslej še nismo brali, zlasti še, če upoštevamo, da je Marolt v svojem delu do skrajnosti kritičen in da je šel raziskovat na svojo pest, po vesti in dolžnosti, ki jo je bil obžut, kljub temu, da so mnogi naši glasoviti znanstveniki nasledili napačnim ali površnim izsledkom splošno priznanih nemških korifej.

»Slovenske prvine v kočevski ljudski pesmi«

V »Predgovoru« je avtor najprej na kratko, pa izčrpno podal pregled dosedanjih izsledkov o kočevskem otoku, nato pa se je kritično pomudil pri posameznih raziskovalcih. Njegova opazovanja na nedvomen način dokazujejo, kako zanikrno je prav za prav bilo naše dosedanje zanimanje za ta predel in kako so tuje poskušali dokazati, da so najizrazitejše folklorne značilnosti povsem nemške, da gre čez naše ozemlje trden nemški most. Opozoril je na opazovanja Valvasorja in Hacquetta, se pomudil pri Korytku in Rudežu, nato pa s kratkimi, tehtnimi dokazi izpodbil teze in trditve nemških raziskovalcev Schrödera, Elzeja, Hauffa, Tschinkla in Grotheja. Njegova izvajanja v predgovoru so znanstveno tako podprta, da bodo že kot gola dejstva visoko dvignila našo narodno samozavest in v nas utrdila prepričanje, da smo, čeprav majhen, vendar zdrav, edinstveno žilav in življenjsko izredno sposoben narod. Čudimo se, da naša književna institucija »Slovenska Matica« ni bila prišla na misel, da bi se zanimala za ta otok in poskrbela za tako perečo kritično publikacijo o njem. Študija je morala iziti v priložnosti ediciji Ciril-Metodove družbe. In vendar bi bila Slovenska Matica poklicana prej, da v zgodnjem izdajo to delo, kakor pa da izdaja disertacije raznih nastopajočih slavistov. V tej svoji študiji Marolt sijajno dokazuje, da so v kočevskih ljudskih pesmih, v tem najmočnejšem izrazu narodne duše, bistvene prvine slovenske in ne nemške — kakor bi bili radi dokazali naši severni sosedje, ki se v svojem prozornem namenu ne ustrašijo niti največjih absurdov. Obžalovati moramo, da so tem nemškim »izsledkom« nasledili celo naši najprominentnejši uradni znanstveniki, ki so prevzeli nemške »ugotovitve« brez kritike kot nekaj samo ob sebi umetno pravilne. Študija »Slovenske prvine v kočevski ljudski pesmi« je za nas ogromnega pomena ne samo kot sijajna znanstvena razprava, ampak tudi kot edinstveno važen prispevek, ki je ogelni kamen našega narodnoobrambnega dela.

Razpored snovi v študiji

Po odličnem »Predgovoru« sledi v knjigi (v separatnem odtisu je tudi izšla, kar je zelo pohvalno) »Seznam posebnih znamenj, manj navadnih kratice in ustaljenk, nato pa bogati seznam uporabljenih virov in literatur«. Nato pa obravnava avtor prvo tipično kočevsko ljudsko pesem; avtor je sprejel v študijo devet tipičnih primerov slovenskih narodnih pesmi, ki jih smatra za osnovo kočevskih vzporednih primerov. Prva primerjava členi pesmi »Mi smo štirje ko an pastirje« ter »Vom zerrissenen Stalle«. Avtor dokazuje absolutno sorodnost v tekstu in v melodiji te ljudske pesmi. V slovenski dialektični ortografiji se ravna po Ramovševi »Historični gramatiki slovenskega jezika« ter po njegovih osebnih navodilih, za kočevščino mu je bila merodajna H. Tschinklova »Grammatik der gottscheer Mundart«, glasbene primere pa je notiral po metodi I. Krona, ki jo je bil kritično razvil in izpopolnil v svojem delu »Das ungarische Volkslied« B. Bartók.

Pri vsaki posamezni pesmi Marolt najprej razkaže vestno zbrano »ohranjeno gradivo«, nato nam prinaša »Vsebinsko slovenskih variant«, za njo pa »Vsebinsko kočevskih variant«. V obširni, temeljiti študiji obravnava vselej sproti tipične mitološke usledine, po ljudski veri pojmovano versko izročilo, šege in navade ter pri tem vselej vzporeja tozadevne značilnosti slovenskega obrobnega prebivalstva s kočevskim. Bogato gradivo nam povsod jasno dokazuje, kako je slovensko prebivalstvo absolutno vplivalo na Kočevje — in ne obratno. Zlasti važni so Maroltovi izsledki glede motivov v posameznih pesmih. Nemški znanstveniki so brez podlage govorili o vplivu in vdoru nemških motivov na naše področje in še dalje na Balkan (dr. John Meier in drugi bi radi dokazali nemške vplive celo v Bolgariji, ki da je nemški »Mutterboden«) — naši znanstveniki pa so krenili za njimi in brez nadaljnega prikimali njihovim neutemeljenim in znanstveno nevdržljivim »ugotovitvam«. Govorili so o motivu »Kudrunec« in o drugih značilnih motivih nemške ljudske pesmi. Marolt jih z znanstveno natančnimi dokazi temeljito zavrne. In prav teh res znanstveno-kritičnih izsledkih je odlični pomen te dosedanje najboljše in najtemeljitejše študije o Kočevju.

V drugi študiji Marolt primerja po istem razporedju in po isti znanstveno-kritični metodi pesmi »Vida s kačec« in »Dai scheane Märc«. V tretji »Spokornika« in »Dar schindar groas«, v četrti »Desetnice« in »Das wandernde Kind«, v peti »Majercoc« in »De moierinc«, v šesti »Jelengarja« in »Lajnarja« in »Ciganca« in »Woarn Schlüßkamrlain«.

Der Ritaršmonc. V sedmi obravnava »Modrega Sekola junaka« in »Zekulo«. V osmi študiji pretresa »Lepo Vido« — Brat ali ljubi« ter »De merarin« — Maäre — Katec. Vedno jasnejše nam postajajo slovenske prvine v kočevskih ljudskih pesmih. Človek mora biti vesel, ko vidi, s kakšno natančnostjo in vestnostjo so to zbrani izsledki stvari, o katerih ne bi bili niti mislili, ko smo gledali in brali dozdaj znane in s katedre zagnane »ugotovitve« tujih modrijanov.

Ob koncu ima Maroltova študija o »Slovenskih prvinah v kočevskih ljudskih pesmih« še pregleden »Resumé« v francoščini.

Veseli moramo biti tega sijajnega dela in ponosni nanj. Avtor je z znanstveno neizprosno kritično pregledal vse tujo literaturo in tudi domače dosedanje delo. Marsikateri bridka in pikra resnica na račun domačih prepovršnih znanstvenikov pride pri tem na dan, ne kot graja, ampak kot vzpodbuda k vestnejšemu, natančnejšemu in stilno kritičnejšemu delu na tem področju v bodočnosti. Brez dvoma bodo tudi v tem pogledu avtorjeve ugotovitve zalegle.

Ob koncu ima Maroltova študija o »Slovenskih prvinah v kočevskih ljudskih pesmih« še pregleden »Resumé« v francoščini.

V drugi študiji Marolt primerja po istem razporedju in po isti znanstveno-kritični metodi pesmi »Vida s kačec« in »Dai scheane Märc«. V tretji »Spokornika« in »Dar schindar groas«, v četrti »Desetnice« in »Das wandernde Kind«, v peti »Majercoc« in »De moierinc«, v šesti »Jelengarja« in »Lajnarja« in »Ciganca« in »Woarn Schlüßkamrlain«.

Der Ritaršmonc. V sedmi obravnava »Modrega Sekola junaka« in »Zekulo«. V osmi študiji pretresa »Lepo Vido« — Brat ali ljubi« ter »De merarin« — Maäre — Katec. Vedno jasnejše nam postajajo slovenske prvine v kočevskih ljudskih pesmih. Človek mora biti vesel, ko vidi, s kakšno natančnostjo in vestnostjo so to zbrani izsledki stvari, o katerih ne bi bili niti mislili, ko smo gledali in brali dozdaj znane in s katedre zagnane »ugotovitve« tujih modrijanov.

Ob koncu ima Maroltova študija o »Slovenskih prvinah v kočevskih ljudskih pesmih« še pregleden »Resumé« v francoščini.

Veseli moramo biti tega sijajnega dela in ponosni nanj. Avtor je z znanstveno neizprosno kritično pregledal vse tujo literaturo in tudi domače dosedanje delo. Marsikateri bridka in pikra resnica na račun domačih prepovršnih znanstvenikov pride pri tem na dan, ne kot graja, ampak kot vzpodbuda k vestnejšemu, natančnejšemu in stilno kritičnejšemu delu na tem področju v bodočnosti. Brez dvoma bodo tudi v tem pogledu avtorjeve ugotovitve zalegle.

Slovenski božič na Kočevskem

V študiji o pesmih »Mi smo štirje ko an pastirje« in »Vom zerrissenen Stalle« (dve božični ljudski pesmi) nam Marolt natančno in vsestransko pojasni praznik božiča. Sijajno gradivo je to delo zbrano: božičevanje pri raznih slovenskih in drugih narodih je prikazano z nazorostjo, ki je bleščeča. Vsi na široko raztrešeni drobci in podrobna opazovanja ljudskih šeg in navad ter ljudske vere na Slovenskem so to zbrani v zgledni jasnosti in stvarjenosti. Ostrmimo, ko beremo stvari, o katerih še nismo bili ničesar slišali. Načuditi se ne moremo, koliko lepih navad in običajev je še ohranjenih, koliko simboliziranih dejanj je še danes med našim narodom v navadi o božiču in Novem letu. Marolt natančno členi izročila in stare mitološke usledine, ki se javljajo v naši tovrstni folklori. Stare vraže spoznamo in ljudsko vero. Do podrobnosti obdela običaje in tipične vraže v posameznih značilnih slovenskih krajih. Po »božiču« Marolt na isti način obdela »Koledec«. Sijajna slika vstane pred nami iz teh odlično pisanih, dokumentiranih strani, sijajna slika slovenskega božiča, vseh šeg in navad. Ta odstavek bo z veseljem bral vsak slovenski človek, ki bo vzel Maroltovo študijo v roke. In celotno Maroltovo študijo o »Slovenskih prvinah« bi moral temeljito, z vso vestnostjo in natančnostjo od začetka do kraja prebrati slednji slovenski izobraženec!

Naš božič in kočevske »Bainochn«

Po imenitem prikazu slovenskega božičevanja in koledovanja preide Marolt v primerjavo našega božičevanja s kočevskim. Posebno poglavje posveti kočevskim »Bainochn«, ki ga začneja s temile besedami:

»Pregled kočevskega božičevanja izkazuje domala iste in podobne običaje kakor so bili in so še ohranjeni med slovenskimi sosedji. Razvrščajo se med 12 božičnih dni (= dh hailign tsbeli nahte) in so se strnili zlasti okrog »Treh božičev« (sv. večerov = de drai bainochnuhtu).«

Pred »bohkovim kotom« (= autar), kjer so o božiču jaslele bele pogrnjene mize, na njej pa so trije »božičniki« iz bele moke; dva manjša eta »soeada« = »stražnika« (= nohparn = bohtre), srednji (podobnjak) pa je »žiplinkh« (slovenska beseda »župnik«, »božični podobnjak«). Izraz nohpa-pomeni posvečilo »soedom«; to se je javljalo podobno zibel, domačih živali (posebno pogosto nastopa golob), imajo pa tudi venčasto pleten rob. Po Unterlandu (Knežja lopa, Koprivnik, Nemška Loka, Ovčjak, Svetli potok) peko božičnike »globe«, ki pojo za božič obrednico »Tu tu, taibla, main arshle ischt dain grable« (= go, go, golobček, moja ritka je tvoj grabček). Ljudje, ki morajo

Čas je, da se nekam spravim, si je mislil Tona. Zbral je svoje moči in taval naprej. Hiše so bile zatopljene v neko tiho pričakanje, tišina je pokrila vseprek. Skrajno glasu ni bilo slišati, le ko je zavel južni veter, ki se je zdel topel kot v zgodnji pomladi, je udarila na uho pesem padajoče vode. Polekava je šumela tam čez travnike in pri mlinu je vsa jezna padala čez jez.

Tona je spet trkal. Zbral je vse najlepše besede in prosil, naj ga ne podijo od hiše. »Nekje na hlevu na ujdru bi preaspal«.

»Nimamo živine in hlev bi bil premrzal za vas. Drugje imamo dosti živine in vas bodo že vzleli« je slišal odgovor.

Nocoj so se ga res vsi otapali. On pa je le lezel od vrat do vrat in prosil. Nekje je upal, da bo naletel na dobre ljudi.

Ko je znova potrkal, ga je prevzela neka vznemirjenost. Sam ni vedel, čemu. Samo čutil je, da ves drhti od nekega velikega pričakanja, mogoče pa le od strahu, da bo epet moral proč.

»Prosim lepo, če me morete sprejeti nocoj pod streho. Skoraj vso vas sem že prešel, pa me povsod odpravljajo!« je prosil.

Gospodar je stal med podboji in z napol odprte kuhinje se je usipala luč na beračev obraz. Vonj po večerji, ki je prihajal iz kuhinje, je privabil lačnemu beraču sline v usta. Toplota, ki mu je puhtela v obraz, ga je tako prevzela, da je epet govoril, da ne bi čakal na odovor. »Oh, tako je težko omati in vznemirjati ljudi! Se na sveti večer ne najdem nikogar, ki bi se me usmili!«

Gospodar je samo strmel vanj in ni vedel, kaj naj počne. Smilil se mu je revež. Roma vse leto in niti en sam dan ne najde pokoja. Spomnil se je, kako so prebili nekoč sveti večer na fronti v strelskih jarkih, naslonjeni na puške so zrlili smrti v obraz, z mislimi pa so se mudili doma pri ženi in otrocih. Kako je to hudo, če človek ne najde pokoja niti na največji praznik v letu!

na tuje, dobe s seboj goloba z »župnika«, da bi jih varoval nesreč in vsega hudega. Delavke na polju ter dekle dobe za božič po enega ali pa tudi po več božičnikov. Na praznik sv. Treh kraljev »župnik« razrežejo, vsak domačin dobi delež, kosce tudi pokladajo živini, drobtine pa zakopljejo v razore. Ob treh svetih večerih polagajo na mizo razno hišno in poljsko orodje, da izgube »coprnice« nad njim svojo škodljivo oblast.

Povsod po Kočevskem je znana vraža z »vražjo punčko« pri polnočnici. Kdor stoji med polnočnico na »vražji pručki«, epozna v cerkvi vse »coprnice«: vse obračajo obraz od oltarja in se križajo z levico. Pručko je treba začeti delati na dan svete Lucije, imeti mora devet nog, v obliki križa razvrščenih ter iz deveterih vrst lesa napravljenih, gotova pa mora biti šele na sam sveti večer. Uvere o »divji jagi« (= glaj) in »Vehtri babi«, ki je zlasti nevarna okrog božiča, ko s svojo vojsko pod nebom ob luninem svitu odnaša otroke in odrasle, so na Kočevskem iste in prav tako znane kakor na Koroškem in na Goriškem.

Na Janzevo (27. decembra) pijo Kočevci »šentjanževca«. Kar vina ostane, velja za dobro zdravilo proti krčem. Svatski napoj poznajo Kočevci podobno kakor Korošci. Na dan Nedolžnih otročičev hodi kočevska mladina »tepežkat« (= pižn, koroško »pienen«, »piene«) Po hišah okrog deklamira »tepežnice«. Ta dan in na Silvestrovo hodi otroci v Unterlandu od domače cerkve skozi vas do bližnje poljske kapele s križem in kropilnikom. Med glasno molitvijo krope z blagoslovljeno vodo hiše in polja. Ta navada, ki severno od Kolpe ni znana, je še živo ohranjena v raznih varijantah med Hrvti in Srbi.

Kočevski kmet pozna le naše »jasle«, — »božično drevo« mu ni znano. O badnjaku — božiču ni direktnih sledi in zgodovinskih prič. V nekatere vases Unterlanda (v Knežji lipi, v Koprivniku, v Nemški Loki, v Ovčjaku in v Svetlem potoku) pa je ohranjen še tale občaj: skrita gospodinja (soeada) zakliče v izbo »dar autn mol khint« (stari mož prihaja) in vrže med zbrane grgišče orehov in jabolk, pri čemer pravi: »Khinderlein, rinderlein, khitelain, lampain, khaublain, as got der här aus gabait guest te gerustene« (otročiči, živinica, kozlički, jagenjčki, telčki, daj Gospod Bog, da bi vse dobro uspevalo!). Mladi in stari se na tleh puljo za darove, ki prinašajo po ljudski veri dobro novo leto. »Anter mon«, podobno kakor srbskohrvatski »dedo, etarje« ni ta navedena rečenica, ki dolečno epominja na gospodarjev obredni blagoslov »deda«, vzbujata prav različno domnevo, da je badnjak, vzbujata prav različno domnevo, da je badnjak, vzbujata prav različno domnevo, da je badnjak — božič. Vedenje družine, sipanje orehov in jabolk, vse to spremlja srbskohrvatski obred, in dejstvo, da je bil badnjak prvotno novoletni občaj, to domnevo le še v veliki meri potrjuje. Ker badnjak — božič na Koroškem ni izpričan, naseljenici niso mogli običaja prineseti s seboj odondot. Vse kaže, da so ga pred časom priselili na Koroško Notranjci ali Vlahi, ki jim je bil v navadi.

Ljubljanski živilski trg pred prazniki

Sneg je sprva oviral božične kupčije — Variranje cen — Kruh, zaslužen s solzami

Ljubljana, 24. decembra.

Po zlati nedelji, ki je v trgovcem poslovnem življenju že stara ter deset in desetletja trajajoča navada, da trgovci po vseh velikih mestih na nedeljo pred Božičem prodajajo svoje predmete in blago vse dan, je nastopilo ta teden tudi v Ljubljani predbožično razpoloženje in vrvenje. Druga leta je bil živilski trg vse dni živahno torišče in branjeveke so radosno ponujale kupovalkam vse svoje dobrine, določene za praznike. Hud mrz je letos mnogim prodajalcem na trgu prekrizal račune na boljši in večji izkupiček. Mnogi so s temno-bo zrlji na bližajoče praznike, kajti od nikoder ni bilo ne kupca ne interese za njih blago. Vodnikov trg ob očaku slovenskih poetov je bil mrtev. Tu in tam so bile postavljene stojnice. Branjeveke pa so se prve, hudo mrzle dneve, naužile struene mraza. Nekateri so zato kar hitro pospravili svoje štante in jo odkurili v topla zavetja. Zaradi mraza ni bilo kupčije.

Po mrazu so sledili dnevi sneženja, ki je trajalo od torka jutraj tja do četrtega dopoldne. Prav enežni meteži so preprečili, da bi se bil trg bolj razvil v sredo. Že letoletje trajajoči tržni dan, ko so v starih patriarhalnih časih pripeljali okoličani in daljnji kmetje na velikih vozovih živila na trg in so se ob sredah razvijale prav živahne kupčije,

Tedaj so hišna vrata zaškrpala in v evitu luči sta se prikazala dva majhna otroka: fantek in deklica.

»Kaj je ata?« je vprašal fantek.

»Revež, ki bi rad ostal nocoj pri nas.« je oče mehko odgovoril in pogladil fantka po laseh.

Fantek pa je stopil na prag, da bi bolje videl tega reveža pred vrati. Takoj je epet stopil nazaj in pategnil očeta za roko, da je ta sklonil glavo k njemu.

»Veste, to je tisti, ki — — — Več se ni slišalo, ker je govoril deček šepetaje.

»Res? Ga poznaš?« je vprašal oče.

»Da. Dobro vem.« je deček zatrdil.

»No, le vstopite!« je dejal naposled oče. Pustil je berača iti pred sabo, sam pa je zaklenil vrata, ker je bila že zunaj popolna tema.

V hiši je bilo prijetno, toplo. V kotu je Tona opazil jaslice, pred njimi na majhni mizici božično drevo. Otroka, ki jima je dal ta popoldan denar, se ga ništa prav nič bala, ampak sta ga vlekla bliže k mizi in mu razlagala, kaj vse eta kupila.

»Saj sem si mislil, da boste prišli pogledat božično drevo!« je dejal mali.

»Seveda, Seveda!« je pritrdjeval berač Tona.

Solze so mu silile v oči, ko so zasijale evčke na smrekici. Srce se mu je napolnilo z veliko erečo in zadovoljstvom. Nikoli v svojem življenju se ni stal s takim občutjem pred prižiganim drevescem, nikdar še ga ni doletela tako velika mera božične radosti.

Ko so pozneje vsi skupaj molili rožni venec, se je z vso ponižnostjo oklepal paternostro ter hvalil Boga za milost, ki mu jo je naklonil prvič v njegovih sedemdesetih letih.

V ranem jutru na Novo leto hite kočevska dekleta po studenčico, ki ima po ljudski uveri ta dan v sebi vino, kri in zlato. Kdor se s to vodo umije ali pa ja že na tešče pije, ta bo zdrav in delaven vse leto. Preden se gospodar in gospodinja umijeta v novoletni vodi, vržeta v umivalnik nekaj drobiža, ki je last hišne dekle. Za novo leto kuhajo Kočevci »ritšoch« (slovensko »ričet«), zmes domačih žit in stročnic; blagoslovljena mora biti ta zmes na božični večer. Spomladi trosijo to čudotvorna pomagalo pa razorih, prepričani, da to pomaga mladi letini, ki jo na ta način pospešujejo. Uvere o živi vodi so razširene pri vseh Indoevropcih; njih skupna last so. Slovensko ime tega čudotvornega lečila pa nam govori, da so Kočevci prevzeli to navado od nas, ali pa da so si zanj izposodili slovensko ime.

Na Silvestrovo koledujejo po Hinterlandu, v Dragi, Grčarici, v Kačah, v Kotnici in v Kočevski Reki tudi odrasli ljudje s posebno novoletno koledo. Takole pojo: »Dos naie juer khamen, žilberbahe, roates golt« (»Nova leto je prišlo, srebrnobelo, rušo zlato«). Melodija te koleda je posvojeni napev slovenske novoletne koleda iz Poskega potoka. Starinsko besedilo je okrnjeno, kaže pa več nejasnih besedi in mest; posebnost je navedena nerazumljiva ustajalna rečenica. Tej med slovenskimi koledami ni najti osnove. Na Novoga leta dan že navsezgodaj deklamirajo otroci po hišah prav posebna novoletna voščila, ki so našim zelo podobna. Za svete Tri kralje so še v predvojni časih hodili po vaseh v »kraljitarje« našemljeni otroci, ki so peli umetno koledno pesem.

O božiču pojo po kočevskih družinah nemške cerkvene božičnice, ki sta jih bili cerkev in šola razširili med ljudstvo. Pravih, pristnih ljudskih božičnic pa kočevski naseljenici ne poznajo. Božičnica, ki jo pojo po Unterlandu še za božične praznike po cerkvah, je bila prevzeta od Belokranjcev. Bila pa je hkratu tudi deloma posevojna. Pri tem pa sta odpadla motiv pastirske napojnice in sklepna prošnja. Značilni poskočni ritmi, ki postane v zategnjenem tempu cerkvene peemi nekoliko omiljen, ter temeljne vsebinske poteze pa tudi govore, da se je pesem izrodila iz slovenske božične kadele.

Maroltova odlična študija

ne bo samo pri nas doma vzbudila ogromnega zanimanja, zbudila ga bo tudi drugod po svetu, zlasti med znanstveniki, ki jih to prevažno področje zanima. Dokončno je dokazano, da so v kočevskih ljudskih pesmih najbistvenejše sestavine značilno slovenske. Zdjaj je v kraju z raznimi neutemeljenimi trditvami in namigavanji raznih nemških raziskovalcev. Metoda, po kateri je Marolt delal, je odlična. Le na ta način se da na tem področju delati tako zanesljivo, prepričljivo in strogo znanstveno kritično kakor se to dela na drugih področjih. Njegova imenitna študija bo široko odjeknila. Dr. John Meier, vodilni znanstvenik na tem polju je poslal našemu raziskovalcu že korektore svojega najnovejšega dela, dokaz, da se tudi Nemci kljub svojim znanim tendencam že začnajo zavediti, da mora biti pravo znanstveno delo kritično in pravično. Študija »Slovenske prvine v kočevskih ljudskih pesmih« mora najti pot tudi k slednjemu slovenskemu izobražencu. Tako delo mora stati na polici slednje naše knjižnice in slednjega našega doma.

Mlečni izdelki in njih cene

Ker smo že pri mleku, naj navedemo nekatere primerjalne cene, kakor jih ugotavlja mestno tržno nadzorstvo. V začetku septembra je bilo mleko v Ljubljani 2 do 2,25 din liter. Okoliške in barjanske mlekarice se morajo dostikrat boriti za vsak literček, ker so kajkrat v stiskah, da morejo zadovoljiti svoje stranke. Za božične praznike naše gospodinjje porabijo večje množine mleka. Povpraševanje je veliko, večje množine mleka pa ne morejo tehnično fabricirati. Zato so cene mleku zdajni čas nekoliko višje. Sedaj je mleko 2 do 2,50 din. Med mlekaricami se dnevno razvijajo prijateljske borze, da dobe zadostne količine mleka.

Cene mlečim izdelkom so bile sedaj prav različne. Surovo maslo je bilo 22 do 28 din kg, v začetku septembra pa 26 do 28 din. Torej so gotove vrste masla glede kakovosti cenejšle. Čajno maslo je bilo po podatkih mestnega tržnega nadzorstva sedaj 32 do 36 din kg, v septembru pa 28 do 32 din. Kuhano maslo je ohranilo svojo etalno ceno 28 do 30 din kg. Cene siru so ostale etalne. Podražil se je trapistovski sir I. na 24 do 26, prej 22 din, II. pa na 18 do 24, prej 18 din kg. Med je bil sedaj 18 do 20 din kg.

Perutninarski trg živahen

Ko je med tednom drugod vladala na trgu praznosta, je bil perutninarski trg vedno bogato založen s perutnino. Jajca so se podražila. Septembra so bila še 0,75 do 1 din komad, sedaj so bila po 1 do 1,25 din komad. Od vseh krajev so pripeljale ženske, ki se bavijo zlasti s perutninarskimi kupčijami, mnogo kokaši in druge perutnine. Na trgu je bilo večših veliko prekanec in privanje med temi ženskami za boljši prostor. Sedaj je red in vsaka mora lepo mirno prodajati. Za božične praznike, tako cenijo, je bilo že prodanih nad 1000 kokaši, mladih petelinov, rac, gosi in golobov. Zadnji čas so bili pripeljani na trg iz hrvaških krajev prav dobro pitani purani, ki si jih pa za praznike lahko privožejo le petičen Ljubljančan. Purani so bili najcenejši po 50 din, sicer pa 70 do 100 din komad. Računajo, da je Ljubljana samo za perutnino izdala do 10.000 din. Kljub veliki množini, so bile kokaši mnogo dražje, ko v septembru. Kokoši je bila 20 do 30 din, septembra jo je človek že dobil za 25 din, prav rejeno. Zaklane kokaši so bile sedaj po 20 din kg, septembra 20 do 24. Raca zaklana 22 do 24, zaklana gos 24 do 26 din kg.

Imovini Ljubljančani so lepe denarce vrgli tudi za divjačino. Promet je bil eplošno zadovoljiv, kakor pravijo v te posele posvečeni faktorji. Lovci so dostikrat prišli na svoj račun in bodo pač na svečnico bahato praznovali svoj lovski praznik.

(Nadaljevanje na 5. strani spodaj.)

Naročajte in širite
Slovenski dom!